

.....

Protocol Medicijnverstrekking, medicijntoediening en medisch handelen

Naam notitie/procedure/afpraak	Protocol Medicijnverstrekking, medicijntoediening en medisch handelen
Eigenaar/portefeuillehouder	Wim Krijbolder
Versienummer	1.0
Status document (concept, vastgesteld)	vastgesteld
Datum laatste statuswisseling	14 september 2016

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Inleiding	3
2. Leerling wordt ziek op school	4
3. Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties	5
4. (Reguliere) medische handelingen	7

Bijlagen

1. Toestemmingsverklaring: Het toedienen van specifieke medicijnen op verzoek	8
2. Instructie toedienen specifieke medicijnen	10
3. Hoe te handelen bij calamiteiten	11
4. Standpunt Pius X-College Medisch Handelen	12

Algemene opmerkingen:

- . Dit protocol is opgesteld volgens richtlijnen van de GGD
- . Waar ouders staat, worden ouders of verzorgers bedoeld

1. Inleiding

Personeelsleden van het Pius X-College worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgen zij steeds vaker het verzoek van ouders om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen.

We hanteren de volgende begrippen:

Het verstrekken van medicijnen houdt in dat medicijnen ter beschikking worden gesteld. Dit is de verantwoordelijkheid van de apotheker (voor medicijnen op recept) of van de ouders.

Het toedienen van medicijnen betekent dat medicijnen op of in het lichaam worden gebracht. Het kan gaan om oogdruppels, pleisters, pillen, inhalatie-aerosolen, zetpillen, etc. Dit is de verantwoordelijkheid van de leerling of zijn ouders.

Medisch voorbehouden handelingen gaan over handelingen waarbij een voorwerp (sonde, naald of mes) in het lichaam van een mens wordt gebracht met het oog op zijn gezondheid. Dit is de verantwoordelijkheid van een arts of verpleegkundige.

Dit protocol is opgesteld met gebruik van de volgende stukken:

- *Handreiking medisch handelen en medicijnverstrekking in het Voortgezet Onderwijs (Steunpunt Passend Onderwijs | VO-Raad; december 2013)*
- *Medicijnverstrekking en medisch handelen (VOION; maart 2014)*
- *Protocol Medisch Handelen en Medicijnverstrekking in VO (CNV Onderwijs | GGD; april 2014)*

Uitgangspunt van dit protocol is dat er geen medicijnen worden verstrekt aan leerlingen.

Er zijn drie te onderscheiden situaties:

- De leerling wordt ziek op school (zie hoofdstuk 2)
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek (zie hoofdstuk 3)
- Medische handelingen (zie hoofdstuk 4).

NB: dit protocol voorziet in richtlijnen waarbij voor alle betrokken partijen de beste voorwaarden worden georganiseerd, maar in de praktijk zal bij spoedgevallen altijd een afweging tussen protocollaire en pragmatische zaken moeten plaatsvinden.

2. Leerling wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt hij of zij tijdens de schooluren last van hoofd-, buik- of andere soorten pijn.

Eerder was het zo dat een personeelslid - zonder eerst toestemming te vragen aan de ouders - een "paracetamolletje" verstrekke of een zalfje op de plaats van een insectenbeet wreef.

Het probleem bij het meteen reageren met een middelje is, dat in zijn algemeenheid een personeelslid niet deskundig is om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden want er kunnen ernstige oorzaken zijn voor het zich ziek voelen door de leerling. Uitgangspunt moet zijn dat er geen medicijnen (dus ook geen drogistenmedicijnen) worden verstrekt en dat een leerling die ziek is geworden naar huis mag gaan. Er wordt altijd contact opgenomen met een ouder van de leerling. Pas na diens toestemming gaat de leerling naar huis (of wordt deze opgehaald). Als de leerling zelf niet in staat is om naar huis te gaan en ouders hem niet komen ophalen blijft hij echter op school. In voorkomend geval kunnen ouders hun kinderen zelf paracetamol meegeven vanuit thuis, inname gebeurt dan op risico van leerling en ouders. In een enkel geval is het mogelijk dat een gediplomeerde EHBO'er een paracetamol verstrekt.

Bij ernstig zieke leerlingen gelden een aantal stappen voor het personeel

1. Zorg dat tijdens het organiseren van opvang van een ernstig zieke leerling waarvoor de inschatting is dat een arts nodig is, deze niet alleen blijft (BHV/EHBO-er);
2. Vraag informatie over de leerling op bij de teamleider, mentor, receptie of de leerling-administratie en kijk of er speciale (medische) notities zijn betreffende deze leerling;
3. Bel dan met een huisarts of een huisartsenpost in de buurt en als die niet bereikbaar zijn, met 112 over hoe verder te handelen;
4. Neem daarna meteen contact op met de ouders (of het aangegeven waarschuwings-adres) zodat die weten dat de leerling ziek is geworden;
5. Daarna wordt, bij situaties zoals beschreven bij punt 3, de schoolleiding geïnformeerd.

Uitgangspunt is: men handelt zo zorgvuldig mogelijk en conform het protocol, waarvan alle personeelsleden en de ouders op de hoogte zijn.

Tips

- a. Zorg dat de waarschuwingsnummers (van ouders/verzorgers) in de leerlingen-administratie staan en jaarlijks worden geactualiseerd;
- b. Zorg voor een verantwoordelijke voor het invoeren van wijzigingen als ouders dit doorgeven via directie of administratie;
- c. Zorg dat elke betrokken medewerker de waarschuwingsnummers meteen ter beschikking heeft;
- d. Neem in deze lijst ook bekende gegevens m.b.t. allergieën en/of medicijngebruik op (zoals deze door de ouders gemeld werden bij aanmelding);
- e. maak van levensbedreigende zaken (bijv. een noten- of bijensteekallergie) een aparte vermelding in SOM.

3. Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma of antibiotica of een spuit voor behandeling van de gevolgen van allergieën o.i.d. Ouders vragen dan soms aan de schoolleiding of een personeelslid deze middelen wil en kan toedienen.

Het Pius X-College neemt hierin het volgende standpunt in:

1. Ouders kunnen ervoor zorgen dat te verstrekken medicijnen op school aanwezig zijn;
2. Leerlingen dienen zichzelf de medicijnen toe;
3. Voor leerlingen bij wie het noodzakelijk is om in een acute situatie onmiddellijk een levensreddende spuit toe te dienen (notenallergie, bijensteken etc.), kan bij de inschrijving van deze leerlingen een formulier (bijlage 1) worden ingevuld door ouders en schoolleiding. Op dit formulier staan de plichten van ouders en school omschreven en daar tekenen zij beiden voor. Op het formulier in bijlage 2 dient ingevuld te worden hoe de medicijnen toegediend moeten worden.

De ouders tekenen ervoor dat zij:

1. Het formulier volledig naar waarheid invullen en een verklaring van de behandelend arts bijvoegen;
2. Het initiatief zullen nemen om met de personeelsleden (die na overleg met de directie vrijwillig hebben ingestemd om deze zorg op zich te nemen) in overleg te gaan om de wijze van toediening van het noodmedicijn te bespreken;
3. Het initiatief zullen nemen om minimaal 1 x per 3 maanden de voortgang met deze personeelsleden te bespreken;
4. Bij de start van een nieuw schooljaar contact op zullen nemen om de stand van zaken opnieuw te bespreken;
5. Direct contact op zullen nemen met de school bij verandering van de medische conditie van de leerling, van het medicijn of bij verandering van de manier waarop het medicijn toegediend moet worden;
6. Ervoor zorgen dat voldoende medicijnen in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en de naam van de leerling) op school aanwezig zijn;
7. Zelf letten op de vervaldatum van de medicijnen.

De directie van de school tekent ervoor dat:

1. Er zorg voor wordt gedragen dat het bovengenoemde formulier met de afspraken in het leerlingendossier en in SOM wordt geplaatst.
2. Dat de medicijnen, die bij nood moeten worden toegediend, zo worden bewaard dat het betrokken personeel weet waar die medicijnen zijn. Het noodnummer van de leerling zal voor die personeelsleden in SOM zichtbaar zijn.

Enkele praktische adviezen

- a. Als het gaat om het verstrekken van reguliere medicijnen gedurende een lange periode, dan vervult de school hierin geen rol!! De ouders moeten het initiatief nemen voor een

- overleg om de reguliere medicatie te organiseren en weten dat zij daarvoor geen personeelsleden kunnen inschakelen. Hierop moet gewezen worden bij de inschrijving.
- b. Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed op een acuut medicijn (waarvoor dus een formulier en een noodspuit aanwezig is) reageert, dan moet direct gebeld worden met degene op het formulier is aangegeven. Volg bij een ernstige situatie de richtlijnen in bijlage 2.
  - c. Bij buitenschoolse activiteiten (o.a. excursies, sportdagen, stages) zorgen ouders ervoor dat de medicijnen beschikbaar zijn voor de leerling. Ouders maken afspraken met de teamleider over de toediening en eventueel bewaren van de medicijnen.

4. (Reguliere) medische handelingen

Het Pius X-College vindt dat personeelsleden in principe **geen medische handelingen** mogen uitvoeren. In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen de directeur, de ouders en eventueel huisarts en specialist, kan worden nagegaan of het in acute allergiereacties mogelijk is om toch medisch te acteren (voor voorwaarden zie bijlage 3). In andere ernstig bedreigende situaties zullen personeelsleden ook handelingen verrichten, zoals iedere burger geacht wordt te doen. De medewerking die in dat geval zal worden verleend, bestaat uit het beschikbaar stellen van een ruimte en de zorg voor een adequate opslag van de medicatie (zie ook hoofdstuk 3).

Dit houdt concreet in, dat reguliere medische handelingen, in de praktijk bestaand uit het op regelmatige tijden toedienen van injecties als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, **te allen tijde** door ouders dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders is gemachtigd, zijnde geen personeelslid van Pius X-College.

Ouders overleggen in dat geval van tevoren met de schoolleiding over:

- Wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- Wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden;
- De ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- Hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijv. verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- Wie in het oog houdt of alles verloopt zoals afgesproken (denk daarbij ook aan afwezigheid van het personeelslid waarmee de afspraken worden gemaakt);
- Wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.
- Het zal duidelijk zijn dat - gezien de ingrijpende aard van de toediening - de afspraken m.b.t. bovengenoemde punten schriftelijk moeten worden vastgelegd en dat alle documenten m.b.t. medicijnverstrekking in noodgevallen en medische handelingen, door de ouders moeten worden ondertekend.

Bijlage 1

Het toedienen van specifieke medicijnen op verzoek

Verklaring: Toestemming tot het toedienen van specifieke medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam leerling: .....

Geboortedatum: .....

Adres .....

Postcode en plaats: .....

Naam ouder(s)/verzorger(s): .....

Telefoon thuis: .....

Telefoon werk: .....

Naam huisarts: .....

Telefoon: .....

Naam specialist: .....

Telefoon: .....

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

.....
.....

Naam van het medicijn:

.....
.....

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

.....uur / ..... uur / ..... uur / ..... uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

.....
.....

Dosering van het medicijn:

.....
.....

Wijze van toediening:

.....
.....

Wijze van bewaren:

.....
.....

Controle op vervaldatum door: (naam).....

Functie: .....

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q de hieronder genoemde medewerker van school die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam medewerker: .....

Functie binnen school:

.....

Ouder/verzorger: .....

Plaats: .....

Datum: .....

Handtekening ouder:

.....

Bijlage 2

Instructie voor medicijntoediening

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum) .....

Door:

Naam: .....

Functie: .....

Naam instelling: .....

Aan:

Naam: .....

Functie: .....

Pius X-College, Bladel

Datum: .....

Handtekeningen:

.....
Instructeur

.....
Geinstrueerde

Bijlage 3

Hoe te handelen bij een calamiteit

Hoe moet een school handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- het toedienen van medicijnen aan een leerling in een acute situatie;
- het uitvoeren van een medische handeling.

Richtlijnen

1. Laat de leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen;
2. Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (BHV-er) voor bijstand;
3. Bel direct de huisarts in de buurt en indien bekend, de huisarts en/of de specialist van de leerling;
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112;
5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of medische handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt);
6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
  - Naam van de leerling
  - Geboortedatum
  - Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
  - Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
  - Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
7. Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
  - Leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
  - Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd;
  - In geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.

Standpunt van Pius X-College

Als personeelsleden zouden worden betrokken bij de zorg rond een (chronisch) zieke leerling, dan zouden zij daarmee partners in die zorg worden. In zo'n geval zou het voor kunnen komen dat personeelsleden gevraagd worden om een medische handeling bij een leerling uit te voeren, waartoe zij niet bekwaam zijn. Deze niet alledaagse positie van een personeelslid wordt door het Pius X-College uiterst serieus genomen.

Daarom vindt het Pius X-College dat haar personeelsleden over het algemeen geen medische handelingen mogen uitvoeren.

In zeer uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen de directie, ouders en een individueel personeelslid, kan een uitzondering worden gemaakt. Deze uitzondering moet dan zorgvuldig worden vastgelegd en regelmatig moet worden geëvalueerd. Soms verdient het dan aanbeveling een personeelslid een bekwaamheidsverklaring te laten halen. Wanneer een personeelslid namelijk geen bekwaamheidsverklaring heeft dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het personeelslid dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts een medische handeling (BIG) verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). Het schoolbestuur kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Door helder te zijn over de beleidslijnen, de (on)mogelijkheden en door de afspraken vast te leggen, wordt zoveel mogelijke zekerheid aan leerling, ouders, personeelsleden en schoolleiding geboden rondom de medische zorg voor leerlingen. Ook voor de verzekeraar van de school/ het bestuur moet duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Het protocol en bovenstaande zijn niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.